

گزارش

برنامه‌احتمالی مسئولان

برای بی‌آبی خوزستان

آزادسازی بیش از برنامه آب سدها

● **شرق:** خوزستان روزهای متفاوتی را پشت سر می‌گذارد و حالا اعتراض‌ها به بی‌آبی وارد هفته دوم شده و حتی واکنش مسئولان و رئیس‌جمهوری را هم به‌همراه داشته است. درحالی‌که مسئولان از ضرورت رسیدگی به خواسته‌های مردم و رفع سریع مشکلات می‌گویند، شخصی نیست واحد‌ها چیست. همین دیروز خبرگزاری مهر نوشت که شنیده‌ها حاکی از آن است که مسئولان برای حل مقطعی مشکل آب خوزستان اقدام به آزادسازی بیش از برنامه آب سدها به‌ویژه آب سد کرخه کرده‌اند که می‌تواند بحران تازه‌ای در ماه‌های آینده رقم بزند.

مدتی است چالش کم‌آبی استان خوزستان به یک بحران تبدیل شده و مشکلات متعددی را برای ساکنان استان ایجاد کرده است؛ بحرانی که معیشت نزدیک به هزارو ۵۰۰ روستا را درگیر کرده و حتی برخی روستاها برای تأمین آب شرب هم با مشکل مواجه شده‌اند. هرچند هنوز هم برخی در روستاهای پایین‌دست استان جریان دارد ولی با بهبودی اوضاع باید مسائل را به‌طور دقیق‌تری کارشناسی کرد تا آولا راهکارهای بلندمدت و کوتاه‌مدت رفع بحران‌های آبی استخراج شود و ثانیاً اشتباهات گذشته، در آینده تکرار نشود. به‌طورکلی وضعیت حکمرانی آب کشور در شرایط خوبی نیست؛ باذهی آبیاری در ایران ۳۳ درصد تخمین زده شده که ۲۰ درصد پایین‌تر از کشور هند و تقریباً نصف کشور لیبی است. میزان هدررفت در بخش کشاورزی حدوداً ۶۷ میلیارد مترمکعب است که این رقم ۴۵ برابر کل مصرف صنایع کشور است. همچنین میزان هدررفت آب از طریق تبخیر سطحی هم سه برابر میانگین جهانی است؛ این ارقام و آمارهای تأسف‌برانگیز نشان می‌دهد در این سال‌ها عزمی برای شکل‌گیری حکمرانی صحیح میان مسئولان وجود نداشته است.

اصلاح فوری ساختارهای فعلی و ایجاد یک نظام حکمرانی بهینه، دوره‌های سبیل و خشک‌سالی شرایط خاص اقلیمی، دوره‌های سیل و خشک‌سالی آن بسیار کوتاه شده است و بارش‌های آن در یک سال اخیر ۴۰ درصد کمتر از متوسط ۵۰ سال اخیر است، لازم و ضروری است.

در این میان باید شاخص عادلانه‌بودن را نیز در نظر گرفت؛ بحثی که نقش آن در شکل‌گیری اتفاقات

اخیر مغفول ماند. ساختار ناعادلانه توزیع یعنی در شرایطی که روستاهای پایین‌دست خوزستان، ازجمله روستاهای حمیدیه و اطراف، برای تأمین آب شرب خود به مشکل خورده‌اند و روزانه ۴۰ خریداری می‌کنند، در بالادست استان نزدیک به ۴۰ هزار هکتار برنج کاشته شده است. به گفته قاسم تقی‌زاده‌خامسی، معاون آب و آبیای وزیر نیرو در گفت‌وگوی ویژه خبری شبکه دو سیما، محصولات کشاورزی با نیاز آبی بالا مثل شلنگ‌و در خوزستان به ۳٫۵ میلیارد مترمکعب آب نیاز دارند که حدوداً دوو نیم برابر مصرف صنعتی کشور است.

به‌طورکلی مصرف عمده آبی در کشور مربوط به بخش کشاورزی با ۹۲ درصد است. مصرف خانگی با۱٫۵ درصد و مصرف صنعتی با۶٫۵ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. هرچند اصلاح الگوی مصرف این دو بخش هم اهمیت دارد، اما تا زمانی که بخش کشاورزی اصلاح نشود، کوبی هیچ اقدام اساسی‌ای انجام نشده است. در پی همین آدرس‌های غلط و در شرایط فشار رسانه‌ها، دستگاه‌های مربوطه اقدام به اتخاذ تصمیم‌های ضرب‌الاجلی و غیرکارشناسی می‌کنند که تبعات به‌مراتب بدتری دارد. یکی از تصمیماتی که در روزهای اخیر گرفته شد و از آن به‌عنوان راه نجات هورالعظیم نام برده شد، دوربرابردن دبی خروجی سد کرخه است.

این در حالی است که سد کرخه به‌عنوان بزرگ‌ترین سد مخزنی کشور با ظرفیت ۵٫۹ میلیارد مترمکعب تنها ۰٫۷۶ میلیارد مترمکعب ذخیره قابل استفاده دارد و ۸۷ درصد از ظرفیت این سد خالی و غیرقابل استفاده است. به گفته محمد عنایتی، کارشناس مسائل حوزه نیرو، با توجه به اینکه تا پایان شهریور سال جاری نسبت به متوسط ۵۰ سال اخیر، ۴۰ درصد کمبود بارش خواهیم داشت، در صورت صحت پیش‌بینی‌های هواشناسی شاهد فرابحران در پاییز امسال خواهیم بود. وی ادامه داد: این کار اصرار بر اشتباهاتی است که وضعیت را به اینجا رسانده و امیدواریم این کار با اتخاذ تصمیم‌های کارشناسی گرفته شود.

نکته دیگر اینکه بنا بر گفته مردم و کارشناسان محلی، آب رهاشده از سد کرخه به‌طور عادلانه‌ای به هورالعظیم نمی‌رسد و ۸۷ درصد آن در مسیر ۳۰۰کیلومتری سد کرخه تا هورالعظیم توسط مزارع شالی مورد استفاده قرار می‌گیرد. طبیعتاً اولویت حل مسئله هورالعظیم با اصلاح الگوی کشت این ۳۰۰ کیلومتر است. به نظر می‌رسد بحران آب خوزستان مسئله ساده‌ای نیست که با مطرح‌شدن چندروزه در رسانه‌ها، ارسال کمک‌های مردمی و اتخاذ تصمیم‌های ضرب‌الاجلی به‌طور ریشه‌ای حل شود، بلکه نیازمند هماهنگی و عزم نهادهای مختلف از جمله وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان محیط زیست و سایر نهادهای لشکری و کشوری با دید بلندمدت اصلاح عادلانه نظام حکمرانی آب است.

اقتصاد

افتتاح خط لوله ۱۰۰ کیلومتری گوره- جاسک، واکنش‌های فراوانی را به‌همراه داشت

راه متفاوت ایران برای تجارت نفت

چرا ایران تنگه استراتژیک هرمز را دور می‌زند؟



عکس: امیرعباس قاسمی، میزبان

می‌شویم که رئیس‌جمهور می‌خواهد خط لوله نفت گوره به جاسک را پیش از موعد افتتاح کند؛ ظاهرفریمی برای خط‌لوله‌ای که هنوز تکمیل نشده است، چه معنایی دارد؟»

او در ادامه از رئیس‌مجلس استمداد کرد و گفت: «رئیس‌مجلس باید جلوی این عوام‌فریبی را بگیرد. این در حالی است که درصد بالایی از خط لوله گوره به جاسک روی زمین مانده و آماده بهره‌برداری کامل نیست و افتتاح آن از سوی رئیس‌جمهور جز عوام‌فریبی و جز مصداق این موضوع که کار نکرده را می‌خواهند به‌عنوان کار انجام‌شده تلقی کنند. معنای دیگری ندارد». پیش از این هم خبرگزاری فارس اعتراضی مشابه به این طرح داشته و اعلام کرده بود رئیس‌جمهور روحانی در روزهای آخر کار می‌خواهد طرحی نیمه‌تمام را به اسم خودش تمام‌شده اعلام کند. البته این قبیل درگیری‌ها در پایان دولت‌ها امری طبیعی است؛ دولتی که کارش رو به اتمام است ترجیح می‌دهد میراث هرچه بیشتری به نام خود تمام کند و دولت بعدی دوست دارد طرح‌ها بماند برای دولت خود تا همان اول کار سه، چهار کلنگ محکم زمین بزند.

بحث قدیمی جایگزینی «تنگه هرمز»

تنگه هرمز موقعیتی استثنائی در جهان دارد. صادرات عمده نفت کشورهای این منطقه، ازجمله سعودی، کویت، امارات و نیز گاز مایع قطر از طریق این تنگه انجام می‌گردد و به همین خاطر بارها نامش در درگیری‌ها و بحران‌های کلامی میان دولت‌ها به میان آمده است. کافی است تنگه هرمز به هر دلیلی بسته شود تا عملاً بازار نفت جهان زمین‌گیر شود. قسمتی مهم از واردات نفت آمریکا، اروپای غربی و تا حدی ژاپن از طریق این تنگه انجام می‌شود. دومین تنگه پررفت‌وآمد دنیاست و فقط روزی نزدیک به ۱۷ میلیون بشکه نفت از آن صادر می‌شود.

ازاین‌رو اکنون مدتی طولانی‌ای است که کشورهای منطقه ازجمله سعودی و امارات برای مسیری برای صادرات نفت خود به دنبال راه جایگزین برای آن می‌گردند. مثلاً امارات از مدت‌ها پیش کار روی بندر فجیره را آغاز کرد و در تیر ۹۱ خبرگزاری‌ها خبر از بهره‌برداری اولیه از طرح دوزدن تنگه هرمز را دادند. امارات متحده عربی در آن زمان اعلام کرد بهره‌برداری از یک خط لوله

«وتجارت» موفقیت را معنا کرد



۲۸۰۴ هزار میلیارد افزایش یافت. درحالی‌که میانگین رشد پنج بانک بزرگ تجاری کشور نسبت به سال ماقبل، در پایان سال‌های مذکور ۱۵٪، ۲۶٪ و ۲۵٪ بوده است. به عبارت دیگر، مجموع سپرده‌های ریالی بانک تجارت طی سه سال گذشته ۱۷۸٪ رشد داشت. درحالی‌که میانگین رشد پنج بانک بزرگ تجاری کشور در همین مدت ۱۱۰٪ بوده است.

دولت‌آبادی تمرکز بر رشد منابع جاری را یکی از اولویت‌های برنامه‌های این بانک ذکر کرد و یادآورد شد: سپرده‌های جاری ریالی بانک تجارت نسبت به پایان سال ماقبل، در پایان سال‌های ۱۳۹۷ با ۷۲٪ رشد، ۱۳۹۸ با ۱۴۹٪ رشد فزاینده و ۱۳۹۹ با ۵۴٪ رشد به

مبلغ ۶۴۴ هزار میلیارد ریال بالغ شد. به عبارت دیگر سپرده‌های جاری ریالی بانک تجارت طی سه سال گذشته ۵۵۸٪ رشد داشت. درحالی‌که میانگین رشد پنج بانک بزرگ تجاری کشور در همین مدت ۳۴۹٪ بوده است. این رشد منابع ارزان‌قیمت که در بانک بی‌سابقه بود، آثار مثبت زیادی در بهبود صورت‌های مالی بانک داشته است. وی در ادامه به سهم ۱۸٫۱ درصدی منابع بانک تجارت از بازار منابع پنج بانک بزرگ تجاری در سال ۹۹ اشاره کرد و گفت: سهم

جدید برای انتقال نفت خام تولیدی منطقه خلیج فارس را آغاز کرده و هدف از افتتاح خط لوله فجیره در خشکی دوزدن تنگه هرمز به‌منظور کاستن از نقش احتمالی ایران در انتقال نفت خام این منطقه است.

گفته شد این خط لوله ۳۷۰ کیلومتر طول دارد و نفت خام تولیدی در شرق ابوظبی را از منطقه حبشان به بندر فجیره در ساحل دریای عمان منتقل می‌کند. صحبت‌های وزیر اماراتی در روز افتتاح این طرح بسیار مشابه مقام‌های امروز کشورمان بود. وزیر اماراتی گفت: «این، پروژه‌های بسیار استراتژیک است و این فرصت را برای مشتریان ما فراهم می‌کند که محموله‌های نفتی بزرگ‌تری دریافت کنند». او همچنین گفت این پروژه، مسیری «جایگزین» برای تجارت نفت خام ایجاد می‌کند.

عربستان سعودی که مدت‌ها پیش و در هنگامه جنگ ایران و عراق طرح دوزدن تنگه هرمز را آغاز کرده بود، یعنی سال ۱۹۸۲، خط لوله‌ای با ظرفیتی بسیار بالا -گفته می‌شود هشت میلیون بشکه در روز در حالت عادی و ۱۱ میلیون بشکه با افزایش ظرفیت- ایجاد کرد که نفت عربستان را به سمت غرب این کشور، بندر بنیج و پایانه‌ای واقع در دریای سرخ می‌برد و مسیر حرکت آن باب‌المنذب است نه تنگه هرمز.

نام‌های مسیره‌های جایگزین

اما باز هر دو مسیر، به‌ویژه در ماه‌های گذشته به‌شدت آسیب‌پذیری خود را نشان دادند. اولاکه حوثی‌های یمن دو نفتکش عربستان را در باب‌المنذب هدف قرار دادند که باعث شد عربستان صادرات نفت از این تنگه را برای مدتی متوقف کند. در همین روزها همچنین در امارات در بندر فجیره چهار نفت‌کش تحت عملیات «خرابکارانه» قرار گرفتند. وقوع هر دو حمله با فاصله کوتاه و به مسیره‌های جایگزین سعودی و امارات برای تنگه هرمز این مسئله را ایجاد کرد که ظاهراً تا وقتی تنش نظامی در منطقه این‌قدر بالااست، مسیره‌های جایگزین تنگه هرمز نیز راه چاره نیستند تا خیال جهان و منطقه را از سالم‌رسیدن محموله‌های نفتشان راحت کند.

اما مسئله فقط امنیت این راه‌ها نیست؛ حجم مبادلات نیز هست. هنوز هم حجم مبادلات تجاری که طریق تنگه هرمز انجام می‌گیرد برای تمام کشورهای منطقه بسیار بالا است. مثلاً ظرفیت کنونی بندر جاسک- گوره، روزانه ۳۰۰ هزار بشکه عنوان شده است که بناسمت تا پایان بهره‌برداری کامل به یک میلیون بشکه برسد. با ظرفیت کنونی، چنانچه ایران به بازارهای بین‌المللی بازگردد، عملاً نفت زیادی نمی‌شود از این بندر صادر کرد. اما باید این نکته را در نظر داشت که احداث بندری جایگزین، حتی با حجم کنونی اعلام‌شده، برای کشوری که در یک منطقه بسیار پرخطراره واقع شده است قطعاً بی‌اهمیت نیست. برای کشوری که حداقل بارها در همین مدت اخیر مورد تهاجم و تحریم قرار گرفته است، ایجاد راه‌ی متفاوتی تجارت چه‌بسا خبر خوشی است. حداقل تلاش‌های همسایگان نفتی ما می‌گوید که وقتی تلاش‌های مشابه صورت گرفته است، کار ایران نیز آنچنان بی‌وجه نیست. به هر حال ما موقعیت‌هایی از جهانی بسیار مشابه داریم. اما قضاوت منتقدان دولت برای اجرای زودهنگام طرح، بماند برای علاقه‌مندان به بازی‌های سیاسی.

خبر

بازار سیمان در قبضه ۳۰ نفر

● **ایسنا:** به‌دنبال صعود قیمت هر پاکت سیمان به ۷۰ تا ۱۰۰ هزار تومان، پروژه‌های اقدام ملی مسکن دچار اختلال شده و سازندگان امیدوارند با وصل‌شدن برق شبانه‌کارخانجات سیمان و تحقق وعده ارزانی تا دو، سه هفته آینده کارها را از سر بگیرند. درعین‌حال تولیدکنندگان سیمان از چنبره‌زدن ۳۰ نفر در بازار محصولات خود سخن می‌گویند. رضا جمارانیا، رئیس انجمن تولیدکنندگان صنعت سیمان، با تقسیم‌بندی قیمت سیمان به قبل و بعد از قطع برق گفت: «در زمستان ۱۳۹۹ قیمت هر پاکت سیمان ۵۰ کیلویی طبق مصوبه ۱۶ هزار تومان بود که با همین نرخ از در کارخانه به بازار بورس می‌رسید؛ اما به‌دلیل آنکه عوامل توزیع و واسطه‌ها آن را می‌خریدند تا به مصرف‌کننده می‌رسید به ۵۰ تا ۶۰ هزار تومان افزایش پیدا می‌کرد». این عدد ما را به یک مبلغ شش هزار میلیارد تومانی می‌رساند که با جیب دلانان روانه شد. درحال حاضر حدود سه هزار نفر کد برای خرید سیمان دریافت و هزارو ۴۰۰ نفر خرید کرده‌اند. سازمان بورس موافقت کرده هر فردی که کد بورسی در اختیار دارد می‌تواند حداقل ۱۰ تن سیمان خریداری کند که از هفته‌های آینده اعلام خواهد شد تا مشتریان برای خرید سیمان مشکل نداشته باشند. البته خرید باید در سامانه جامع تجارت و سامانه انبار رصد شود تا بررسی شود فردی که خرید انجام داده کالا را به کجا برده و در زنجیره چه اتفاقی برای کالا افتاده است. این موضوع که تا حد چه باید به برگشت قیمت سیمان به نرخ‌های قبل از قطعی‌های برق امیدوار باشیم یک موضوع است اما وجود دلانان و واسطه‌ها هنوز این بخش را آزار می‌دهد؛ تا جایی که رضا جمارانسان، رئیس انجمن تولیدکنندگان صنعت سیمان، در یک برنامه تلویزیونی از وجود ۳۰ نفر واسطه سیمان که مصرف‌کننده و تولیدکننده را ناوود کرده‌اند، صحبت کرد. به گفته جماران، این عده بیش از ۱۵ سال است بازار سیمان را در دست دارند.

هر ایرانی میانگین ۳٫۳ کارت بانکی دارد

● **ایرنا:**مدیر اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی با بیان اینکه حدود ۲۶۸ میلیون کارت بانکی بدهی (برداشت) و اعتباری در کشور وجود دارد، سرانه تعداد کارت بانکی کشور را حدود ۳٫۳ کارت به ازای هر نفر اعلام کرد. «داوود محمدیگی» افزود: کارت‌های بدهی و اعتباری را جزء کارت‌های بانکی اشخاص محسوب می‌شوند، اما کارت‌های هدیه و پیش‌پرداخت که قابلیت شارژ نداشته و قابل انتقال به غیر است، نباید در سرانه کارت محاسبه شوند. بر این اساس، سرانه تعداد کارت بانکی در کشور حدود ۳٫۳ کارت به ازای هر نفر است. این مقام مسئول بانک مرکزی یادآور شد: در کشوری که همه افراد جامعه دارای حساب بانکی هستند و نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت هفت سال از ۷٫۶ به ۲٫۳ کاهش یافته و مردم همه فعالیت‌های مالی خود را با استفاده از ابزارهای الکترونیک انجام می‌دهند، سرانه ۳٫۳ کارت بانکی به ازای هر نفر، سرانه بالایی است.

باید منتظر مرغ ۱۰۰ هزار تومانی باشیم؟

● **ايلنا:** یکی از اعضای اتاق بازرگانی پیش‌بینی کرده است اگر شرایط کنونی در تأمین نهاده‌های دامی ادامه پیدا کند، مرغ دست‌کم به کیلویی ۸۰ تا ۱۰۰ هزار تومان خواهد رسید. اما آیا این ادعا درست؟ آیا باید منتظر گرانی‌های کم‌سابقه در بازار این منبع پروتئینی بود؟ محمدعلی کمالی‌سروستانی، مشاور عالی هیئت‌مدیره اتحادیه سراسری مرغ‌گوشی کشور، در پاسخ به این سؤال، اظهار کرد: بستگی به سیاست کلی دولت آینده دارد که یارانه را به ابتدای زنجیره تولید مرغ پرداخت کند یا تصمیم به پرداخت آن به حلقه نهایی بگیرد. وی ادامه داد: درحال‌حاضر دولت یارانه تولید مرغ را که همان ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی است، به اول زنجیره یعنی تجار برای واردات نهاده‌های دامی پرداخت می‌کند که سال‌ها تجربه نشان داده همواره دچار انحراف شده و مشکلات زیادی را ایجاد کرده است. کمالی‌سروستانی با بیان اینکه درحال‌حاضر مرغداران در تأمین نهاده‌های یارانه‌ای را همان دولتی دچار مشکل هستند، افزود: مرغداران بخشی از نهاده‌های دامی را از بازار آزاد تهیه می‌کنند که هزینه تمام‌شده آنها را به بالاتر از قیمت مصوب افزایش می‌دهد. او تصریح کرد: از یک سو نهاده‌های دولتی به‌طور کامل به دست مرغداران نمی‌رسد و از سوی دیگر دولت قیمت دستوری را تحمیل می‌کند؛

در این شرایط دیدن بی‌نظمی در بازار و نوسان در قیمت طبیعی است. کمالی‌سروستانی درباره نتایج درپیش‌گرفتن پرداخت یارانه به انتهای زنجیره یعنی مصرف‌کننده گفت: اگر دولت تصمیم به حذف پرداخت یارانه به تجار بگیرد و آن را به مصرف‌کننده پرداخت کند، شرایط بازار بطور دیگری رقم خورده خواهد بود. وی افزود: در این شرایط بازار از قانون عرضه و تقاضا بیرونی خواهد کرد و قیمت‌ها را میزان عرضه و تقاضا تعیین می‌کند. کمالی‌سروستانی همچنین معتقد است در هر صورت ادعای مرغ صد هزار تومانی در آینده نزدیک اتفاق نخواهد افتاد.

